

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudkyň Mgr. Sylvie Šiškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **P. F.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 9. 2022, č. j. 10.01-000403/22-007, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2023, č. j. 9 A 108/2022-38,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**
- II. Kasační stížnost **se zamítá.**
- III. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se u Městského soudu v Praze brání proti rozhodnutí, jímž mu žalovaná neurčila advokáta pro řízení o ústavní stížnosti. Žalobce požádal městský soud o osvobození od soudních poplatků a navrhl, aby mu soud ustanovil zástupce.

[2] Městský soud žádost i návrh zamítl. Uvedl, že žalobce nemá příjmy z výdělečné činnosti, majetek větší hodnoty, vyživovací povinnost ani závazky. Pobírá starobní důchod ve výši 13 783 Kč měsíčně a příspěvek na bydlení ve výši 788 Kč měsíčně. Náklady na bydlení žalobce vyčíslil na 5 200 Kč měsíčně. V posledních šesti měsících pobíral příležitostné nezdanitelné příjmy (619 Kč od INTERGRAM, z. s. a 2 755 Kč od SUPRAPHON a. s.).

[3] Podle městského soudu činí žalobcovy příjmy po odečtení nákladů na bydlení cca 9 500 Kč, tedy dvojnásobek jeho životního minima, a umožňují mu tak pokrýt jeho další základní osobní potřeby. Žalobce sice popsal své diagnózy, neupřesnil však, jak se zdravotní stav promítá do jeho majetkové situace či jaké má v této souvislosti výdaje. Žalobcův příjem (nejméně 178 226 Kč za rok, tj. cca 14 850 Kč za měsíc) městský soud shledal jako pohybující se při spodní hranici příjmu, u něhož ještě zásadně o osvobození od soudních poplatků ve výši dvou či tří tisíc korun uvažovat nelze.

II. Kasační stížnost

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost. Namítl, že vyčíslení provedené městským soudem je v rozporu s fakty i obsahem spisu. Městský soud uvádí v odůvodnění stěžovatelovy roční příjmy, v prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech však šlo o příjmy a výdaje půlroční. V ročním výčtu nákladů chybí platba za elektřinu, kterou stěžovatel hradí pouze jednou ročně a v prohlášení pro ni nebyla rubrika. Také nezdanitelné příjmy se vztahují k šesti měsícům. Sčítání částek vázajících se k různým časovým intervalům je zavádějící, nesprávné a zmatečné.

[5] K výdajům, které vyčíslil městský soud, stěžovatel uvedl, že jedna z příloh žádosti měla věrohodně vyvrátit tvrzení, že stěžovatel žádné další výdaje nemá.

[6] Stěžovatel dále tvrdí, že úhrada soudního poplatku by snížila jeho příjem pod hranici chudoby a zasáhla by jeho dosavadní životní úroveň. Městský soud operuje s přibližnými čísly, ale taková přibližnost je principiálně nepřijatelná. Stěžovatel také namítl, že jej městský soud ve výzvě k zaplacení soudního poplatku nepoučil o možnosti požádat o osvobození od soudních poplatků.

[7] Stěžovatel navrhl, aby NSS usnesení městského soudu zrušil a aby sám vyhověl jeho žádostem o úplné osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. I pro řízení o kasační stížnosti požádal o osvobození od soudních poplatků v řízení a o ustanovení zástupce.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Kasační stížnost je přípustná a projednatelná, není však důvodná.

[9] Žádost o osvobození od soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti je bezpředmětná. Podle judikatury podáním kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o žádosti o osvobození od soudních poplatků nevzniká poplatková povinnost (usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2019-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, body 27 a 28).

[10] Návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti NSS nevyhověl. Z bodu 29 citovaného usnesení rozšířeného senátu plyne, že v řízení o kasační

pokračování

stížnosti proti procesnímu usnesení krajského (městského) soudu není zastoupení advokátem povinné.

[11] Ustanovení § 35 odst. 10 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“), umožňuje ustanovit zástupce při splnění dvou kumulativních podmínek, a to splněním předpokladů pro osvobození od soudních poplatků a nezbytností zastoupení pro ochranu práv navrhovatele. Druhá podmínka není v této věci splněna, neboť kasační stížnost obsahuje zákonné náležitosti a jejímu projednání nic nebrání. Nejde ani o posouzení natolik složitých právních otázek, že by k ochraně stěžovatelských práv bylo zapotřebí pomoci advokáta (obdobně např. rozsudek NSS ze dne 28. 4. 2023, č. j. 4 As 135/2023-24, body 9 až 11).

[12] NSS tedy návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl, aniž zkoumal, zda jeho majetkové poměry odůvodňují osvobození od soudních poplatků. Poté NSS přezkoumal napadené usnesení městského soudu.

[13] Stěžovatelova námitka, že uvádění přibližných částek zatěžuje napadené usnesení nezákonností, není důvodná. Jak uvádí judikatura, rozhodování o osvobození od soudních poplatků nemůže stát na náročném a obsáhlém dokazování s ohledem na jeho nezbytnou rychlost. Obsáhlé šetření je v rámci této fáze řízení vyloučeno (usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009-95, č. 2163/2011 Sb. NSS, bod 20).

[14] Z téhož důvodu neshledal NSS důvodnou ani námitku týkající se proměnlivosti příjmů a výdajů v průběhu roku. Z formuláře neplyne, že by se měl vztahovat k poslednímu půlroku. Například průměrný čistý měsíční výdělek se vypočítává za předchozí kalendářní čtvrtletí (bod III. formuláře), příjmy z podnikání se uvádí za poslední zdaňovací období před podáním prohlášení (bod V.) a příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení se uvádí podle stavu v době podání prohlášení (bod VI.). Jde tedy o nutné zobecnění včetně z toho plynoucích nepřesností; to je však nezbytné pro rozhodnutí o žádosti v přiměřené lhůtě. Případné výrazné výkyvy by samozřejmě bylo možné individuálně zohlednit; nic takového však stěžovatel netvrdí.

[15] Stěžovatel dále namítá, že pro uvedení platby za elektřinu, kterou hradí jen jednou ročně, nebyla ve formuláři rubrika. Jiné údaje však stěžovatel do formuláře doplňoval nad rámec kolonek (např. rukou dopsaná poznámka „+ služby“ u položky „nájemné“). Údaj o úhradě elektřiny mohl stěžovatel uvést např. v prostoru pro jiné okolnosti (bod XI.). Ani v kasační stížnosti stěžovatel neuvedl výši této platby. U námitky prokázání dalších výdajů přílohou žádosti pak může NSS pouze spekulovat, že tím stěžovatel míní údaje o svém zdravotním stavu. Z těch však také žádné výdaje nad rámec deklarovaných neplynou.

[16] NSS se ztotožňuje s obecnými závěry městského soudu ohledně účelu soudních poplatků či břemenu tvrzení a břemenu důkazním při prokázání majetkových poměrů. Zhodnocení všech okolností, které vypovídají o poměrech žadatele, je pak věcí úvahy soudu, neboť zákon nestanoví žádná objektivní hlediska pro jejich posuzování (rozsudek NSS ze dne 23. 2. 2006, č. j. 4 Ans 3/2005-148). Městský soud vyšel z toho, že stěžovatelské příjmy po odečtení nákladů představují dvojnásobek jeho životního minima. Dále dospěl k závěru, že majetkové poměry tak, jak je stěžovatel tvrdil a doložil,

stěžovateli (byť hraničně) umožňují uhradit soudní poplatek za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu.

[17] NSS s tímto posouzením městského soudu souhlasí, a to s ohledem na obsah soudního spisu, především při zohlednění všech skutečností, které stěžovatel soudu ke své majetkové situaci tvrdil a doložil. Jak uvedl i městský soud, břemeno tvrzení i povinnost nepříznivou majetkovou situaci doložit tíží žadatele o osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel však do formuláře nezanesl některé údaje, které nyní zcela obecně zmiňuje a které mohly mít případně vliv na posouzení jeho žádosti. Jak již bylo výše uvedeno, neuvedl například, jakou částku hradí za elektřinu. V tomto ohledu je nerozhodné, že stěžovatel platbu za elektřinu provádí jednou ročně. I takto hrazenou částku, pokud by ji stěžovatel řádně sdělil a doložil, by městský soud adekvátně promítl do stěžovatelových výdajů. Pokud stěžovatel nenalezl ve formuláři pro tento údaj kolonku, mohl jej soudu doložit samostatnou přílohou. NSS nesouhlasí ani s tím, že výdaje mohl městský soud implicitně dovodit z lékařské zprávy, kterou stěžovatel k formuláři přiložil. Z lékařské zprávy žádné konkrétní výdaje neplynou. Pokud stěžovatel chtěl, aby k nim městský soud přihlédl, měl tyto výdaje vyčíslit. Aktivitu v tomto směru nemůže vyvíjet soud, jak stěžovateli vysvětlil i městský soud v napadeném usnesení. Doložit všechny příjmy i výdaje, které žadatel o osvobození tvrdí, je povinností žadatele.

[18] NSS v řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí, jímž krajský (městský soud) neosvobodil účastníka řízení od soudních poplatků, vychází z toho, co stěžovatel krajskému (městskému) soudu tvrdil a doložil. NSS se proto ztotožnil s městským soudem, že stěžovateli jeho majetková situace, kterou soudu předestřel, ještě umožňovala uhradit soudní poplatek za žalobu proti rozhodnutí žalované. Za dané procesní situace městský soud postupoval správně, pokud stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků, resp. návrhu na ustanovení zástupce, nevyhověl.

[19] Stěžovatel také namítal, že výzva městského soudu k úhradě soudního poplatku neobsahovala poučení o možnosti požádat o osvobození od soudních poplatků. NSS si je vědom závěrů svého rozsudku ze dne 29. 9. 2005, č. j. 5 Ans 5/2005-59, vztahujícímu se k zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku. V nyní posuzované věci výzva k zaplacení soudního poplatku skutečně neobsahovala poučení o možnosti požádat o osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel však navzdory tomu tuto žádost podal a městský soud o ní rozhodl. Absencí poučení ve výzvě tedy stěžovatel nebyl zkrácen na svých právech.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] NSS tedy zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Dodává, že mu soudní řád správní nedává možnost ustanovit účastníku řízení zástupce pro řízení před krajským (městským) soudem, a to ani tehdy, pokud kasační stížnosti vyhoví (což se navíc v této věci nestalo).

[21] Neúspěšný stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalované nevznikly náklady nad rámec běžné činnosti.

pokračování

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. září 2023

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu